

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/191424,Krakowska-uroczystosc-z-okazji-Dnia-Polskiego-Panstwa-Podziemnego.html>
13.05.2024, 18:14

Krakowska uroczystość z okazji Dnia Polskiego Państwa Podziemnego

27 września 2023 r., w 84. rocznicę powołania Służby Zwycięstwu Polski, poprzedniczki Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej, przed Grobem Nieznanego Żołnierza na pl. Matejki w Krakowie odbyła się patriotyczna uroczystość zorganizowana przez Oddział IPN w Krakowie, wojewodę małopolskiego i Małopolski Okręg Światowego Związku Żołnierzy AK.

- W naszym martyrologicznym kalendarzu 27 września jest świętem radosnym. Staramy się dziś zwrócić uwagę na zwycięstwo ducha nad okupacyjną materią, niezłomności nad terrorem. Nasi przodkowie stworzyli fenomen, którego nie stworzył nikt ani wcześniej, ani później. Nigdy i nigdzie nie istniało takie państwo, jak u nas w latach II wojny światowej i to w warunkach konspiracyjnych. [...] Polskie Państwo Podziemne stało się spuścizną, która później formowała podziemie, opozycję, opór społeczny w PRL, do której dziś, w wolnej Polsce, pragniemy się odwoływać – powiedział w swoim wystąpieniu dyrektor krakowskiego oddziału IPN dr hab. Filip Musiał.

Na początku uroczystości wicewojewoda Mateusz Małodziński udekorował kpt. Jana Lohmanna „Feliksa” (rocznik 1925), oficera AK, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, przyznany przez Prezydenta RP.

Jan Lohmann, mieszkający w Krakowie prozaik i poeta, członek Stowarzyszenia Pisarzy Polskich i Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, urodził się 2 lipca 1925 r. w Seceminie (Świętokrzyskie). W czasie II wojny światowej był oficerem Armii Krajowej. Służył w 106. Dywizji Piechoty AK, w plutonie Alojzego Dziury-Dziurskiego. W latach 1943-1944 walczył w partyzantce w woj. kieleckim. Był dwukrotnie ranny.

Po wojnie był więźniem politycznym (1945-1946). Jest współzałożycielem Ogólnopolskiego Związku Żołnierzy AK w Krakowie (obecnie Światowy Związek Żołnierzy AK), a także członkiem Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość i Niezawisłość Obszar Południowy.

Polskie Państwo Podziemne

27 września 1939 r. w oblężonej Warszawie gen. Michał Tokarzewski-Karaszewicz utworzył

wraz z grupą oficerów Służbę Zwycięstwu Polski – konspiracyjną organizację wojskową, mającą kontynuować walkę przeciwko Niemcom i Sowiecom. 4 grudnia 1939 r. premier rządu RP na uchodźstwie gen. Władysław Sikorski powołał Związek Walki Zbrojnej, jako organizację wojskową o charakterze apolitycznym i ogólnonarodowym. 14 lutego 1942 r. przekształcił ZWZ w Armię Krajową.

Priorytetem dowództwa AK stało się przyspieszenie akcji scalenia wszystkich grup wojskowych w jedną organizację, podległą rządowi emigracyjnemu. Najważniejszym zadaniem było prowadzenie walki z Niemcami oraz przygotowywanie kadr i sformowanie jednostek wojskowych w celu jawnego wystąpienia przeciw okupantowi w najbardziej sprzyjającym momencie wojny.

Mimo okupacji polskich ziem przez Niemcy i Związek Sowiecki ciągłość prawna państwa polskiego została zachowana. Jego władze na uchodźstwie, uznawane przez społeczność wolnego świata, przez całą wojnę kierowały walką o niepodległość, a w okupowanym kraju Polacy zbudowali imponujące państwo podziemne, będące fenomenem na skalę światową. Oprócz struktur wojskowych PPP obejmowało m.in. administrację na poziomie centralnym, wojewódzkim i powiatowym, agendy odpowiedzialne za tajne nauczanie na wszystkich szczeblach oświaty, sądownictwo, działalność propagandową, wywiadowczą i pomocową. Całość podlegała rządowi emigracyjnemu.